

УДК 352.07:327.323 (477 + 061.1 ЄС) 355.48 (477:47)

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-20-25>

Олена Березовська-Чміль
ORCID: 0000-0002-3395-9141

Андрій Воронич
ORCID: 0009-0003-8163-6341

ВПЛИВ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ РОСІЙСЬКОГО ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ

У статті здійснено аналіз поняття транскордонного співробітництва для повноцінного розуміння впливу даних процесів на розвиток територіальних громад.

В умовах повномасштабного вторгнення значення українського прикордоння на заході нашої держави значно зросло, адже західні області стали своєрідним хабом для отримання та розподілу різноманітної допомоги – гуманітарної, воєнної та інших видів допомоги.

Проаналізовано та доведено, що в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну транскордонна співпраця є інструментом взаємодії України та Європейського Союзу на регіональному та територіальному рівнях, а саме – у сфері розвитку та взаємодії територіальних громад обох сторін.

Така взаємодія сприяє обміну досвідом, залученню іноземних інвестицій, отриманню воєнної та гуманітарної допомоги, які впливають на економічний потенціал і спроможність прикордоння, а також сприяє налагодженню логістики та транспортного сполучення, що є потужним важелем пришвидшення процесів надання допомоги для України від її західних партнерів.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, територіальні громади, Європейський Союз, Україна, безпека.

Вступ. Транскордонне співробітництво між державами відіграє чималу роль у сфері взаємин. Ідеться про політичні, соціально-економічні, культурно-освітні, економічні та воєнні зв'язки.

Для України транскордонне співробітництво є важливим джерелом запозичення європейських цінностей, досвіду й інвестицій. З початком повномасштабного вторгнення Росії на територію України транскордонне співробітництво набуло зовсім інших, якісно нових форм взаємодії.

З огляду на процеси постачання воєнної та гуманітарної допомоги, західні регіони України стали своєрідним хабом європейської інтеграції та допомоги. Тому перед Європейським Союзом і Україною постала гостра потреба вдосконалення каналів партнерства, взаємодопомоги та порозуміння.

Це важливо з огляду на забезпечення стабільного миру, гарантування безпеки та розвитку не лише спільного прикордоння, але й усього європейського прикордоння.

Матеріал і методи дослідження. Основу роботи становила система нормативно-правових актів, яка складається із Закону України «Про транскордонне співробітництво», а також Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво [2]. У процесі роботи було проаналізовано погляди науковців на питання сутності транскордонного співробітництва та їхнього впливу на розвиток територіальних громад, особливо в умовах повномасштабної російсько-української війни. Під час дослідження було застосовано методи аналізу та синтезу, а також математичний метод.

Мета дослідження – зробити всебічний аналіз впливу транскордонного співробітництва на розвиток територіальних громад в умовах російського повномасштабного вторгнення в Україну.

Результати та обговорення. Для повноцінного розуміння та розгляду проблеми впливу транскордонного співробітництва на розвиток територіальних громад передусім треба розкрити термін «транскордонне співробітництво» в українському та європейському варіантах законодавства.

У ст. 2 Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво визначено термін транскордонного співробітництва як «будь-які спільні дії, спрямовані на посилення та поглиблення добросусідських відносин між територіальними громадами, які перебувають під юрисдикцією двох або декількох Договірних Сторін, та на укладення із цією метою будь-яких необхідних угод або досягнення домовленостей» [2].

Уперше даний термін ужито в далекому 1980 р. Тоді 21 травня 1980 р. у столиці Іспанії – Мадриді країни Європи уклали Європейську рамкову конвенцію про транскордонне співробітництво [7].

Також варто визначити основні цілі транскордонного співробітництва. Цю проблему досліджував А. Юрків, який визначив три послідовні та взаємопов'язані цілі транскордонної співпраці:

- 1) створення умов для кращої та безпечної мобільності людей, товару чи капіталу через кордон;
- 2) подолання загальних викликів, що часто пов'язані з довкіллям, охороною здоров'я, а також безпекою та захистом населення;
- 3) соціально-економічний розвиток прикордонних регіонів і територій, що сприятиме виникненню нових підприємств і галузей [11, с. 59].

Український дослідник С. Васьків наголошує на тому, що транскордонне співробітництво є досить дієвим інструментом розвитку прикордонних регіонів і територій [4, с. 99].

Українське законодавство, яке спирається на європейське, також містить у своїх нормативно-правових актах тлумачення поняття транскордонного співробітництва.

24 червня 2004 р. ухвалений Закон України «Про транскордонне співробітництво» № 1861-IV, де поняття «транскордонне співробітництво» розглядається як «спільні дії, що спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами, відповідними органами інших держав, у межах компетенції, визначеної їхнім національним законодавством» [1].

У міжнародному аспекті на транскордонний розвиток територіальних громад значний вплив здійснюють міжнародні угоди України та Європейського Союзу. Зокрема, угода про Асоціацію, за словами М. Прокопів, стимулює участь територіальних громад у різноманітних європейських програмах. Як-от Horizon Europe чи Interreg.

Міжнародна територіальна співпраця у форматі Interreg з'явилася в 1990-х рр. Тоді це була громадська ініціатива з бюджетом в 1 млрд євро. Уже пізніше вона розрослася на міжрегіональний і транснаціональний рівні [6, с. 114].

Наприклад, у рамках Interreg існує декілька програм:

– **Interreg NEXT Польща – Україна 2021–2027** – співпраця в галузях охорони здоров'я (рівний доступ до медицини та перехід до сімейної медицини у громадах), туризму (культура та туризм в економічному розвитку, соціальні інновації та інклюзія), безпека (укріплення кордонів), співпраця (сприяння правовому й адміністративному співробітництву між громадами, громадськими інституціями з метою усунення різноманітних перешкод у громадах,

підтримка спільних заходів), довкілля (захист і збереження природи, забезпечення доступу до води, адаптація до змін клімату і потенційних стихійних лих);

– **Interreg NEXT Румунія – Україна** – співпраця у сферах освіти, науки, медицини (забезпечення рівного доступу до медицини, розвиток доступної медицини й освіти, обмін досвідом у сфері онлайн-освіти), довкілля (співпраця з метою зменшення забруднення, для збереження та поширення природи в міських зонах), безпеки (безпечні кордони між державами);

– **Interreg VI-A NEXT Угорщина, Словаччина, Румунія, Україна 2021–2027** – співпраця у сфері управління (стимулювання взаємодії між людьми, інституціями, зменшення перешкод), охорони здоров'я та довкілля (забезпечення доступної медицини, оптимізація і урізноманітнення природних біоресурсів із пріоритетом на міста) [9].

А. Гуручмелія вважає, що ці програми співпраці з бюджетом уже у 10 млрд євро мають показати, що європейські держави є близькими одна з одною, а також згуртовані. Такий великий бюджет порівняно з рівнем 1990-х рр. показує позитивну тенденцію в напрямі розвитку добросусідських стосунків між територіальними громадами [6, с. 114].

Таке велике збільшення, на нашу думку, свідчить про те, що партнерам вигідний такий формат співпраці, що, безумовно, позитивно впливає на внутрішній і зовнішній розвиток українських територіальних громад. Особливо це відчутно зараз – у роки російсько-української війни.

Ми вважаємо, що вищезазначені програми транскордонного співробітництва для громад в умовах російсько-української війни на перше місце поставили безпеку – не тільки людську, але й безпеку кордонів, довкілля. Тому що це стратегічні інтереси держав-партнерів.

Також варто зазначити, що А. Гуручмелія акцентує увагу на тому, що останні дослідження показують тенденцію до зростання інтеграційних процесів у країнах Європи. У це, за словами української науковиці, включена Україна як активний учасник даних інтеграційних процесів.

Провідну роль у процесі включення нашої держави до динамічного розвитку інтеграційних процесів, що впливають на міжтериторіальну співпрацю, відіграють спільні кордони між Україною та її європейськими сусідами. Насамперед ідеться про Польщу, Словаччину, Угорщину, Румунію та Молдову [6, с. 111].

В. Прокопів слушно зауважує, що процеси децентралізації дають змогу територіальним громадам самостійно вирішувати та визначати вектор їхнього розвитку. Це стосується і міжнародної співпраці із громадами інших країн. Водночас важливо зазначити, що це не порушує національного суверенітету, адже та чи та територіальна громада діє в межах, визначених державою, під її егідою і контролем [10, с. 3].

А. Гуручмелія наводить статистичні дані, що територіальні громади України уклали приблизно 2 тисячі міжнародних угод із партнерами. До того ж вказує на факт, що приблизно 30% від усіх угод із партнерами було укладено з Республікою Польща. Ідеться про воєводства, повіти та гміни [6, с. 113].

Зважаючи на цю тенденцію, можемо сказати, що транскордонне співробітництво українських територіальних громад зараз на досить високому рівні. Адже, якщо б це не було вигідно для громад, вони б не укладали такої кількості партнерських угод у рамках транскордонного співробітництва.

Як ми вже зазначали, міжнародною основою для транскордонного співробітництва є Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво. Саме в межах положень цієї рамкової конвенції територіальні громади України укладали договори про співпрацю з польськими регіональними партнерами. Тобто з територіальними громадами або їхньою владою.

Програми співпраці Європейського Союзу (далі – ЄС) на 2021–2027 рр. координуються Регламентом (ЄС) 2021/1059 Європейського парламенту та Ради від 24 червня 2021 р. щодо

спеціальних положень стосовно цілей європейського територіального співробітництва. Такий формат співпраці підтримується Європейським фондом регіонального розвитку, а також залучається зовнішнє фінансування [3; 6, с. 114].

Програма співпраці ЄС на зазначений період до 2027 р. містить 73 програми, серед яких:

- 49 внутрішніх програм;
- 24 зовнішні програми – 10 IPA та 14 NEXT;
- програми PEACE+.

Загальний бюджет цих програм – приблизно 6,7 млрд євро. Вони покликані активізувати транскордонне співробітництво між регіонами та між сусідніми державами [6, с. 114].

Варто зазначити, що повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України 24 лютого 2022 р. загострило потребу безпеки на прикордонні України та ЄС.

Ворог розуміє значення цих транскордонних шляхів, тому всіляко намагається перешкодити їх установленню та вдосконаленню. Водночас це питання стосується національної безпеки України.

У перші місяці повномасштабної війни прикордонні області, отже, територіальні громади, приймали велику кількість людей із числа внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), які рухалися далі на захід, у країни Центральної та Західної Європи. Тому транскордонне співробітництво було важливим через необхідність евакуації наших громадян, їх підтримки з боку сусідів.

Беззаперечний факт, що найближчі сусіди – Словаччина, Молдова, Румунія, особливо Польща, стали прикордонними хабами для переселенців. Там українські сім'ї – жінки та діти отримували соціальний і медичний захист, прихисток, а найголовніше – безпеку та збереження життя, що, на нашу думку, є дуже важливим.

До речі, широкомасштабна війна Росії проти України змінила погляди країн ЄС на ті питання, до яких вони раніше ставилися скептично. Тепер більшість країн позитивно вирішують питання розміщення українських біженців на своїй території.

У дослідженні проблеми українських біженців у контексті транскордонної співпраці між державами акцентується увага на тому, що 24 березня 2022 р. Європейський Союз ухвалив резолюцію «Про згуртованість дій для біженців у Європі». Найближчі транскордонні сусіди – партнери України лояльно поставилися до прийому біженців. Звісно, вони це робили з першого дня повномасштабного вторгнення, але з березня 2022 р. воно ввійшло в юридичну площину законодавства ЄС [8, с. 72].

Н. Волкова звертає увагу на позитивні тенденції впливу транскордонної співпраці в питанні завершення територіальної реформи, а саме в завершенні територіальної організації влади й органів місцевого самоврядування. Це вплине на можливість громади самостійно ухвалювати бюджет, розпоряджатися фінансами, відкрити можливість для залучення кредитів для розвитку тієї чи тієї громади в Україні [5, с. 7].

Також на міжнародну транскордонну співпрацю впливає надання 23 червня 2022 р. Україні статусу країни – кандидата у члени ЄС. На думку Н. Волкової, це сприятиме співпраці іноземних партнерів з українською стороною у сфері транскордонної політики.

З іншого боку, велика кількість біженців винесла на загальну проблему розвитку зручних прикордонних пунктів перетину, адже дуже важко стояти в кількогодинному очікуванні на свою чергу. Це змусило партнерів шукати варіанти для розвитку. Як наслідок, це позитивним чином впливає на розвиток українських територіальних громад.

Розвиток транскордонного співробітництва, особливо в умовах російсько-української війни, на нашу думку, важливий із декількох позицій:

1. Соціально-економічний розвиток. Взаємодія сприяє залученню іноземних інвестицій, приливу капіталу в західні області України. Такий розвиток подій позитивно впливає на

економічний потенціал прикордонних регіонів, адже це створює можливість для розвитку малого та середнього бізнесу через спільні дво- або багатосторонні проекти. Варто зазначити, що багато підприємств релокують свій бізнес ближче до європейського кордону. Осілість на заході України дає можливість розширити потенційний ринок збуту товарів і послуг, а кошти надходять і вливаються в місцеву інфраструктуру.

2. Інтеграційні процеси з Європейським Союзом. Цей пункт прямо пов'язаний із першим. Оскільки, попри війну, Україна реалізує цільову програму євроінтеграції, то інструмент транскордонного співробітництва є важливим чинником наближення вступу України в ЄС. Це пояснюється тим, що розроблення та втілення в життя спільних програм і проектів дає можливість обміну досвідом, ресурсами, а насамперед наближення українських прикордонних, отже, усіх регіонів до європейських стандартів відносин.

3. Інфраструктурний розвиток. Реалізація спільних проектів зумовлює необхідність швидкого взаємообміну. Тому з такого погляду даний вид міжнародного співробітництва впливає на можливість покращення інфраструктури українсько-європейського прикордоння, покращення дорожнього фонду, створення сучасних двосторонніх прикордонних переходів. Постає необхідність залучення ресурсів для розвитку логістичних шляхів, отже, і комунальної інфраструктури.

4. Безпековий аспект. Формування сучасного безмитного, але водночас безпечного простору між країнами. Він має бути добре захищений від різних видів атак, які мають на меті погіршення та знищення добросусідських стосунків між українською та європейською сторонами.

5. Культурний обмін. Організація та проведення спільних культурних, освітніх, науково-практичних заходів сприяють формуванню та зміцненню добросусідських відносин між Україною та Європейським Союзом. Водночас це дає нашій державі можливість поділитися своїм досвідом і знаннями, а також показати світові, насамперед Європі, свій культурний і науковий потенціал. Цьому сприяють також різноманітні ініціативи освітнього і культурного характеру.

З лютого 2022 р. прояви співпраці та їх розуміння з боку України та ЄС значно змінилися. Наприклад, у рамках Interreg існує програма, яка спочатку була тристоронньою – «Польща – Україна – Білорусь», але з початком повномасштабної війни ця програма звузилася фактично до двосторонньої територіальної співпраці («Польща – Україна NEXT 2021–2027») [5, с. 8].

Така тристороння програма до війни розвивалася на території Рівненщини, однак війна внесла свої корективи, із її реалізації виключили Білорусь, яка підтримує державу-агресора Росію.

У питанні розвитку транскордонного співробітництва, отже, його позитивного впливу на розвиток територіальних громад, є поглиблення економічної співпраці між ЄС і Україною. Це поглиблення треба здійснювати не лише на регіональному рівні, де реалізуються національні програми економічної співпраці, а й на місцевому рівні, де поряд із програмами місцевого характеру варто залучати місцеві програми, що реалізуються в Європейському Союзі. Ця співпраця значно впливатиме не дво- та багатостороннє співробітництво України з її західними сусідами та партнерами. Це варто впровадити та розвивати, адже на момент повномасштабної війни одним із пріоритетів країн Європейського Союзу є підтримка української економіки [5, с. 9–10].

Висновки. Ми вважаємо, що реалізація транскордонного співробітництва західних регіонів України з ЄС сприяє деякому вирішенню проблем, спричинених російською агресією:

1. Сприяє вирішенню безпекового питання, адже деякою мірою тісні стосунки з державами – сусідами спонукають до створення кращої безпекової ситуації, навіть щодо транспортування різного виду допомоги від країн ЄС.

2. Сприятиме вирішенню економічних проблем. Залучення іноземних інвестицій у рамках транскордонної співпраці сприяє вирішенню складних економічних питань, що зумовила російсько-українська війна. Також це погляд у майбутнє, у напрямі відновлення українських регіонів, їхньої інфраструктури й економічної спроможності. Адже партнери будуть зацікавлені в побудові бізнесу, залученні українського ринку як перспективного для свого просування, що позитивно впливатиме на економічний потенціал українських регіонів.

3. Сприятиме усуненню перешкод в експорті й імпорті товарів – залучення коштів дає можливість кращої циркуляції коштів, а там де кошти, там є інвестор і покупець. Тому важливо покращувати двосторонні та багатосторонні стосунки між Україною та її сусідами.

Транскордонне співробітництво відіграє одну із ключових ролей у розвитку територіальних громад. Такий вид співпраці з іноземними державами, громадами, партнерами дає змогу залучити інвестиції, які використовуються на місцях, для покращення надання тих чи тих послуг, забезпечення належного рівня інфраструктури, логістики, надання освітніх чи медичних послуг тощо.

Транскордонне співробітництво важливе для України, адже допомагає інтегрувати державу, отже, і територіальні громади, як її складові частини, у політичні, соціально-економічні, освітні, культурні й інші процеси, що відбуваються в Європейському Союзі.

Ці процеси та взаємодія між сторонами допомагають зберігати стійкість і безпеку в регіоні, що в умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну є чи не найважливішим аспектом сучасності.

Також варто зазначити, що формат транскордонної співпраці покликаний зменшити й усунути нерівності між прикордонними регіонами, сприяти їх інтеграції в Європейський Союз.

Література:

1. Про транскордонне співробітництво : Закон України від 24 червня 2004 р. № 1861–IV, станом на 27 червня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text> (дата звернення: 20.09.2024).
2. Про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями : Європейська рамкова конвенція від 21 травня 1980 р., у ред. від 16 листопада 2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_106/ed20091116#Text.
3. Регламент (ЄС) 2021/1059 Європейського парламенту та Ради від 24 червня 2021 р. щодо цілей європейського територіального співробітництва, що підтримуються Європейським фондом регіонального розвитку та інструментами зовнішнього фінансування. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1059/> (дата звернення: 05.11.2024).
4. Васьків С. Розвиток інституційних форм транскордонного співробітництва в Україні в умовах євроінтеграції. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2024. № 51. С. 97–104. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics/article/download/4463/4921> (дата звернення: 17.12.2024).
5. Волкова Н. Транскордонне співробітництво України із країнами ЄС в умовах російсько-української війни. *Економіка і суспільство*. 2023. № 48. С. 5–10. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2257/2180/>.
6. Гурчумелія А. Роль міжнародних програм та проєктів у посиленні спроможності розвитку міжтериторіального співробітництва. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 111–117. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/68106/1/Стаття%20пор.-анал.%20право_6_2024.pdf#page=111 (дата звернення: 17.12.2024).
7. Дунська А., Жалдак Г. Транскордонне співробітництво: сутність та перспективи розвитку. *Підприємництво та інновації*. 2019. № 7. С. 56–64. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/170>.
8. Окуньовська Є. Транскордонне співробітництво з Україною в умовах війни. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Серія «Політичні науки». 2022. № 7. С. 70–74. URL: <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/12797> (дата звернення: 29.04.2024).

9. Програми транскордонного співробітництва для громад. *U-LEAD*. URL: <https://u-lead.org.ua/news/211> (дата звернення: 18.12.2024).
10. Прокопів М. Зміст та вектори міжнародного співробітництва територіальних громад. *Академічні візії*. 2024. № 37. С. 1–9. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1490/1368> (дата звернення: 18.12.2024).
11. Юрків А. Розвиток транскордонного співробітництва в умовах євроінтеграції України. *Бізнес Інформ*. 2024. № 4. С. 57–62. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-3_0-pages-57_62.pdf (дата звернення: 17.12.2024).

References:

1. Zakon Ukrainy “Pro transkordonne spivrobitnytstvo” № 1861–IV vid 24 chervnia 2004 r. [On cross-border cooperation: Law of Ukraine № 1861–IV of June 24, 2004]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2004, № 45. St. 499.
2. Pro transkordonne spivrobitnytstvo mizh terytorialnymy obshchynamy abo vlastiamy: Europeyska ramkova konvencia [On cross-border cooperation between territorial communities or authorities: European Framework Convention] (1980, May 21). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_106/ed20091116#Text [in Ukrainian].
3. Regulation (EU) 2021/1059 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 on specific provisions for the European territorial cooperation goal (Interreg) supported by the European Regional Development Fund and external financing instruments. EU database “EUR Lex”. Retrieved from: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1059/oj>.
4. Vaskiv S. (2024). Rozvytok istytyciyniyh form transkordonnogo spivrobitnytstva v Ukriani v umovah eurointegracii [Development of institutional forms of cross-border cooperation in Ukraine in the context of European integration] Formyvannia rynkovoï ekonomiky. Retrieved from: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/economics/article/download/4463/4921> [in Ukrainian].
5. Volkova, N. (2023) Transkordonne spivrobitnytstvo Ukrainy z krainamy ES v umovah rosiysko-ukrainskoi viyny Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2257/2180/> [in Ukrainian].
6. Gurchymelia, A. (2024). Rol' miznarodnyh program ta proektiv y posylenni spromozhnosti rozvytky mizterytorialnogo spivrobitnytstva [The role of international programs and projects in strengthening the capacity for the development of interterritorial cooperation]. *Analitичno-porivnialne pravoznavstvo*. Retrieved from: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/68106/1/Стаття%20пор.-анал.%20право_6_2024.pdf#page=111 [in Ukrainian].
7. Dynska, A., Zhaldak, G. (2019) Transkordonne spivrobitnytstvo: sutnist ta perspektyvy rozvytky [Cross-border cooperation: essence and development prospects]. *Pirpyemnyctvo ta innovacii*. Retrieved from <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/170> [in Ukrainian].
8. Okunovska, Ye. (2022). Transkordonne spivrobitnytstvo z Ukrainoiu v umovakh viiny [Cross-border cooperation with Ukraine in times of war]. *Visnyk DonNU imeni Vasylia Stusa. Seriya: politychni nauky*. Retrieved from: <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/12797> [in Ukrainian].
9. Prokopiv, M. (2023). Programy transkordonnogo spivrobitnytstva dlia terytorialnyh громад U-Lead [Content and vectors of international cooperation of territorial communities]. Retrieved from: <https://u-lead.org.ua/news/211> [in Ukrainian].
10. Prokopiv, M. (2024). Zmist ta vektory miznarodnogo spivrobitnytstva terytorialnyh громад [Content and vectors of international cooperation of territorial communities]. *Akademicni visii*. Retrieved from: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1490/1368> [in Ukrainian].
11. Yurkiv, A. (2024) Rozvytok transkordonnogo spivrobitnytstva v umovah eurointegracii Ukrainy [Development of cross-border cooperation in the context of Ukraine’s European integration]. *Biznes Inform*. Retrieved from: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-3_0-pages-57_62.pdf [in Ukrainian].

Olena Berezovska-Chmil, Andrii Voronych. The impact of cross-border cooperation on the development of territorial communities in the conditions of a full-scale Russian invasion of Ukraine

The article analyzes the concept of cross-border cooperation for a full understanding of the impact of these processes on the development of territorial communities.

In the conditions of a full-scale invasion, the importance of the Ukrainian border region in the West of our country has increased significantly, as the western regions have become a kind of hub for receiving and distributing various types of assistance – humanitarian, military and other types of assistance.

It is analyzed and proven that in the conditions of a full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine, cross-border cooperation is a tool for interaction between Ukraine and the EU at the regional and territorial levels, namely in the field of development and interaction of territorial communities of both sides.

Such interaction contributes to the exchange of experience, attracting foreign investment, receiving military and humanitarian assistance, which affect the economic potential and capabilities of the border region, and also contributes to the establishment of logistics and transport connections, which is an important lever for accelerating the processes of providing assistance to Ukraine from its Western partners.

Key words: *cross-border cooperation, territorial communities, European Union, Ukraine, security.*

Відомості про авторів:

Березовська-Чміль Олена – кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Воронич Андрій – аспірант кафедри політичних наук, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.